

Vetési Zoltán

Új társadalomépítő lehetőség az ősi rendtartó hagyomány nyomán, - bizalmi hierarchia

A társadalmi rendtartó hagyományokkal azért időszerű foglalkozni, mert a megtartó Isteni Rendtől elrugaszkodott civilizált világ mára végveszélybe került. Ha követjük a mai folyamatokat, annál alább nem adhatjuk, mint-hogy megfogalmazzuk azt a kemény művi beavatkozási lehetőséget, amellyel még megelőzhető az emberiség önfelszámolása.

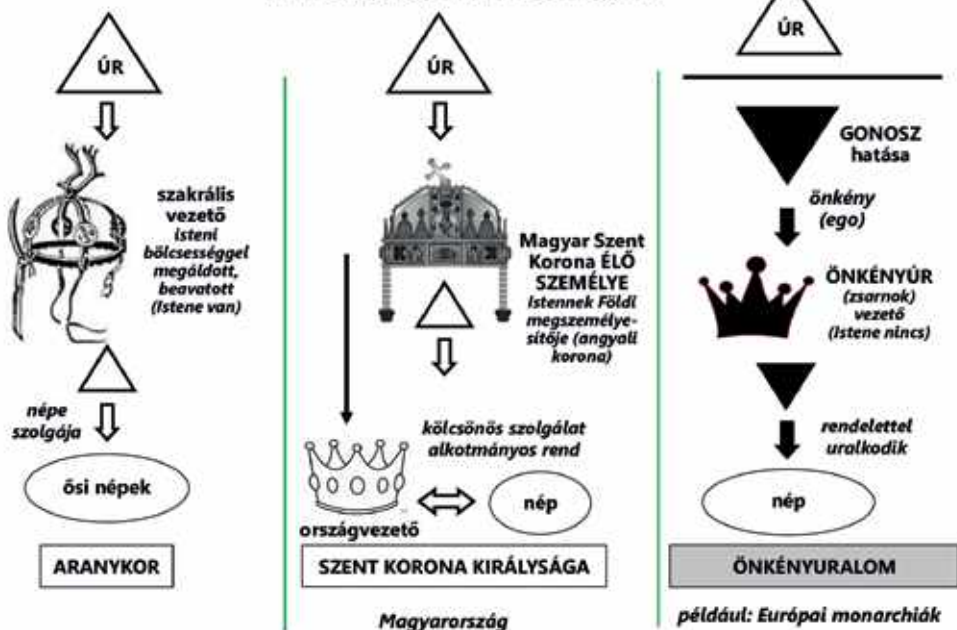
A ma élő ember az észlelhető rendszerek önburkából nem lát ki. Reménytelenül legyint, hogy nincs mit tenni. Vonatkoztatási rendszere is arra korlátozódik, amiben nap mint nap pörögve mozog, amit lát, de inkább, amit láttatni akarnak vele láthatatlan erők, amelyek mozgatják.

Pedig az emberiségnek, a történelme folyamán, felismerhetően, voltak korszakai, melyekből megfejthető lenne, hogy mi a kiút a megmaradáshoz, de ennek lényegét kutatni s leírni a történetírók nem vállalják. A történelem tanítás ma az események és évszámok rögzítése, s nem a történelmi tanulságok hangsúlyozása, melyek segíthetnének a jövő nemzedékének elkerülni a múlt nemzedékeinek hibáit. De ehhez kutatni kellene az elszigeteltségükben még ma is létező őskultúrák megmaradásának tanulságait. De lehetne meríteni tanulságokat a szkíták rendtartó hagyatékából, mely feltételezhetően az egykori székely rendtartásban maradt meg leginkább.

Társadalmi rendszerek vázlatos összehasonlító elemzése

Vizsgáljuk magyar szemmel, vázlatosan ábrázolva, hogy milyen típusú társadalmi berendezkedések voltak a történelem folyamán, s azok a közösségek számára milyen körülményeket teremtettek. Azért magyar szemmel, mert az egykori székely rendtartó társadalom, de a Szent Korona uralta társadalom is sajátos magyar jellegzetesség volt.

Társadalmi formák

A társadalmi berendezkedések vázlatos áttekintését kezdjük az önkényuralommal, az ábra végén. Egyetlen megnevezéssel illetük - önkényuralom - az ide tartozó és a történelemlönyvekben említett összes rabszolgatartónak, feudálisnak, kapitalistának, szocialistának vagy kommunizistának nevezett rendszereket. Mindenik önkényuralomként működött, még ha némelyikük demokratikusnak is nevezte magát.

A *Szent Korona Királyságában* - középen ábrázolva - a Korona érték- és jogrendje a magyar nép zsarnokság elleni védelmére az Isteni Rendet hozta le a Kárpát-medencébe. Önkényuralom ellen védő Szent Rend uralkodott, - hierarchia és mellérendelés - ebben a sajátos magyar Szent Korona rendtartó hagyományban.

A régmúltba vezet - elején ábrázolva - az *aranykorral* jelölt, a mai ember számára ismeretlen idő. Ismeretlen, pedig ma is hallhatunk természeti népekről, melyek belső rendtartásukban egy különös ősi kor szellemiségét követik. De annyira védik magukat korunk civilizációjától, hogy nem engednek betekintést zárt közösségük életterébe. Pedig társadalomszervezésük tanulságos

lenne. Mégis, a kevésből, amit tudhatunk, próbálkozzunk megismerkedni az aranykor lényegével.

A „Magyar kincsek, egyetemes értékek” című könyvünkben a Teremtő Isteni Rend kutatása kapcsán kifejtettük, hogy miként az emberiségnek felismerhetően volt egy közös ősnyelve (mert Ige és Teremtés összefügg), úgy kellett legyen egy egyetemes, Istentől rendelt *értékrendje* is, mely az ősnépek tudásában benne volt, s a Teremtő és ember összövetségének része lehetett. Ez lehet a kiindulási pont az ősi rendtartó hagyomány, de az aranykor lényegének megértéséhez is. Ugyanott kifejtettük, a Teremtő Isteni Rend minőség- és viszonyulás-mutatóit elemezve, hogy az: *Igazság a mindenséggel mérés mércéje*, a Kegyelem figyelmeztet az elfogadandó igazságra, s az igazság figyelmen kívül hagyásának következménye a Törvény (szabály) életbe lépése.

Gondolatmenetünkéből következik, hogy az Igazság és az igazságosság lehetett a legfőbb jellemzője s mércéje az ősi rendtartó hagyományoknak, de az emberiség kezdetén az úgynevezett *aranykornak* is. Marlo Morgen Vidd

hírét az igazaknak (eredeti címe: *Mutant Message Down Under*) című, az ausztrál wurundjeri bennszülött törzs életéből merített könyve sok mindenre rávilágít ebből az ősi rendtartásból. A mai ember számára az író megállapítása meglehetősen meglehetősen. Arról szól, hogy a törzs tagjai között a hazugság ismeretlen volt. Nem azért, mert tiltott lett volna, hanem mert a törzs tagjainak *gondolatolvasó* képessége a hazugságot hiábavaló tette. Mindent tudtak egymásról. Sőt, gondolatolvasó képességük a *gondolatátvitel* szintjén is működött. Ez több, mint amit az anyagiakba ragadt mai ember felfoghat. Az író ezért nevezi őket Igazaknak.

A civilizált világ embere az Igazság látásának képességét rég elvesztette. De vajon nem a Teremtő vette-e tőle el, mert méltatlannak találta e tudás birtoklására? Félelmetes belegondolni, ha a romlottá vált mai ember rendelkezne a gondolatolvasás tudásával, s ezt felhasználhatná embertársai ellen. Amúgy az legújabb műszaki kutatások épp e hiány pótlását célozzák meg, hogy gondolatokba belátva tömegeket befolyásolhassanak hatalmi érdekek szerint. Lám a Teremtő itt is bölcs, hogy csak az igazaknak hagyta meg ezt a természetes tudást.

Az említett könyvben megörökített „igazak törzse” több tízezer éven át őrizte s adta tovább ezt a tudást. Hihetetlen, hogy miként sikerült ez, olyan általános értékrendi romlás közepette, mely igyekezett eltörölni minden igazat, s az igazakat is. E törzsnek - ősi rendje megtartása mellett - azért is bámulatos a megmaradása, mert *ismeretlen volt számára az emberölés*, nem védekezett, még a külső támadások ellen sem. Pedig az igazságos önvédelemre joga lett volna, az Igazság érdekében, a Kegyelem gyakorlásával, s a Törvény-szabály-szabja helyreállító erejével.

Majd következett az *aranykor utáni időszak*, amikor az emberiség megoszlott nyelvében, de értékrendjében s erkölcsében is. A szabad akarat folytán a népek-közösségek követhették az Isteni Rendet s az igazság útját, de el is rugaszkodhattak tőle. Az isteni utat választó népek igazság- és rendkövető életvitelükkel a környező zsarnokságok megsemmisítő keresztűzébe kerülhettek. Fontos megtudnunk, miként voltak képesek e népek mégis oly módon megmaradni, hogy a megromlott körülmények között, mikor már védekezniük is kellett, ne kelljen szembe menniük a Teremtő Isten Rendjével. Itt a szkíták s utódnépeik örökségére gondolunk, közöttük elsősorban a magát szkíta utódnépnek ismerő székel nép hagyatékára.

Történelmi korok értékrendi jellegzetességei. Szkíta és székely rendtartás

Alább egy vázlatos összehasonlító táblázatba helyezzük az említett népek-korok rendszereinek főbb értékrendi jellegzetességeit, összevetve a zsarnokságok általános jellemzőivel. Majd további értékrendi ábrázolásokkal próbáljuk érthetővé tenni, hogy a mai körülmények között milyen megvalósítható lehetőség lenne visszatérni a rendtartó és megtartó hagyományokhoz.

Értékrendi jellegzetességek		1	2	3	4
		ŐSNÉPEK aranykora	SZKÍTA NÉPEK kora	SZÉKELYEK rendtartó társadalma	ZSARNOKSÁGOK kora
1	közérdek	közérdek előbbre való az egyéninél	közérdek előbbre való az egyéninél	közérdek előbbre való az egyéninél	vezetők érdeke előbbre való a közérdeknél
2	egyén szabadsága	szabad emberek	szabad emberek	mindenki szabad nemes	zsarnok - szolga hierarchiája
3	hierarchia	a hierarchiában képesség és tudás szerinti elhelyezkedés	a hierarchiában képesség, tudás és erkölcs szerinti elhelyezkedés	a hierarchiában képesség, tudás és erkölcs szerinti elhelyezkedés (lásd pld. közszekely-lófűszékely)	a hierarchiában családi- és érdek-dinasztiák kialakulása (a tudás és képesség veszélyes)
4	igazság	mivel gondolatolvasók, nem lehet hazudni	az igazság helyre tétele közösségi érdek	az igazság helyre tétele közösségi érdek (az igazság elhallgatása cinikosság, a közzététele nem árulás)	a zsarnoki erő joga érvényesül az igazság ellenében
5	kegyelem	a tévedéseket a fejlődés részének tekintik	megbocsátás útja: beismerés, jóvátétel	megbocsátás útja: beismerés, jóvátétel	a zsarnok kegyetlen érdeke érvényesül
6	törvény (szokásjog)	hazugság, gonoszság nincs, csak tévedések vannak, így törvényt nem szükséges alkalmazni (szokásjog követők)	a törvény igazsága mindenkire egyenlő mértékben érvényes	a törvény igazsága mindenkire egyenlő mértékben érvényes	a törvény alkalmazása az erősebb jogából történik (közösségi szokásjog mellőzve)
7	anyagiak	főlöszleges anyagot nem gyűjtenek	az anyagiak elvesztését nem sajnálják, mert képesek újratertemteni	az anyagiakat újrahasznosítják, tilos a környezet szennyezése	anyagi túltermelés van, mely a zsarnok hatalmát erősíti és a környezetet rombolja
8	önvédelem (önértékek védelme)	nincs közösségi önvédelem (embert nem ölnek)	kötelező közösségi önvédelem (katonai társadalom)	kötelező közösségi önvédelem (katonai társadalom)	közösségi önvédelem helyett a zsarnok önvédelme van

A táblázatból világosan kitűnik, hogy egy aranykorban élő ősnépi közösségnek (1. oszlop), mely önvédelmet nem gyakorol, alig van esélye megmaradni egy zsarnoki rendszerrel (4. oszlop) szemben. Hosszú távon csupán egy szerves, kiegyensúlyozott hierarchiát kiépítő s működtető nép képes megmaradni (a 2. és 3. oszlop példájaként a szkíta és székel nép), ha a következő értékrendi kitételeket követi:

1. a közérdek előbbre való az egyéninél,
2. minden ember szabad nemes, mert a rosszra, a hamisra szabadon nemet mondhat,
3. a hierarchiában képesség, tudás és erkölcs szerint történik az elhelyezkedés,
4. az igazság helyre tétele közösségi érdek,
5. a közösségre jellemző, hogy kegyelemmel figyelmeztet mindenkor az igazság mibenlétére,
6. ha kegyelemmel az igazság helyreállítása hatástalan, akkor a közösség, mindenkire egyenlő mértékben, törvénnyel állítja helyre az igazságot,
7. a közösség gondos birtoklója és kezelője a számára adatott, Teremtő alkotta világnak,
8. a közösség, értékeinek megőrzése érdekében önvédelmet gyakorol.

A megmaradás kulcsa: a közösségi bizalom

A „Magyar kincsek, egyetemes értékek” című könyv 2024-es második kiadása a következő bevezető gondolattal kezdődik: *„Minden közösséget hosszú távon csak a belső bizalom tart meg. Ennek alapja a helyes s igaz önismereten alapuló közös értékrend és erkölcs lehet.”*

Elkerülhetetlenül, a könyv vége visszakanyarodik ehhez a gondolat-hoz, kiutat keresve, hogy miként lehet egy közösség belső bizalmát kialakítani, vagy ha már elveszett, helyreállítani.

Elemezve megállapítható, hogy a fentebb felsorolt *nyolc értékrendi kitétel* lehet leginkább egy közösség belső bizalmának megalapozója. Ezek kötelező érvényűek kell, hogy legyenek a hierarchia minden résztvevőjére -, de elsősorban a hierarchia vezetői - számára.

Közösségi bizalom nincs bizalmi hierarchia nélkül

Mindebből következik, hogy egy közösség nem elégedhet meg csak egy akár-milyen módon összeálló vezetői hierarchiával. Az, a számára, **bizalmi hierarchia** is kell, hogy legyen. A közösségi belső bizalmat elsősorban vezetőibe

vetett bizalma alapozza meg. Ma ebben van a legnagyobb hiány. A bizalmi hierarchiát jelen dolgozatban olyanként értelmezzük, melyben a mellé- és főlérendelő együttműködés a **bizalmon** alapul.

Lévén, hogy egy közösség maga kell létrehozza saját vezetői hierarchiáját, annak hitelességeért ő maga a felelős. Csak olyan saját belső választási, működtetési és ellenőrzési rendszert fogadhat el, mely folyamatosan igazolja számára vezetői hierarchiájába vetett bizalmát. A mai tömeges- és pártos választási rendszerek akadályozzák a leginkább a bizalmi hierarchiák kialakíthatóságát.

Az állatvilágban a hierarchia ösztönösen jön létre, vezérállat csak az lehet, amelyik alkalmas az állomány védelmére. Az emberi világban ma ez kivrívóan másként működik, mert vezetői többnyire már nem védelmezői közösségeiknek, hanem zsarnoki kifosztói vagy épp elveszejtői. Az őskori népeknél, a rendtartó hagyomány nyomán még működött az emberi alkalmasság felismerésének, majd az egészséges hierarchia felépítésének „ösztöne”, a harmadik szem igazság-látása révén. A mai ember elvesztette ezt az ösztönös érzékét, miáltal bizalmában irányvesztett lett.

A mai választási rendszerekkel bizalmi hierarchia nem jöhet létre

Az anyagi világba merülve, szellemi látás nélkül, a mai ember képességei elfajultak, s vergődik a különböző befolyásolások között. Ez vált általánossá. Helyes ítélőképesége alig lehet, mivel választási döntését *tömegbefolyásolások* eredményeként hozza számára teljesen ismeretlen személyektől és személyekről. Ne menjünk messze, nézzük csak a legújabb magyarországi Magyar Péter jelenséget! Napok-hetek alatt mind a gombák az eső után, úgy szaporodtak meg a rajongók egy számukra teljesen ismeretlen személy körül, ami igazolja a tömegember helyes ítélőképeségének félelmetes hiányát. Eszünkbe juthat egy *Légy jó mindhalálig* idézet: „*Az is tolvaj, aki az emberek bizalmát meglopja*”. Az ilyenfajta bizalommeglopó vezetői magatartás mára már általános jelenség a világban. A közelmúltból magyar példa is van erre: Vona Gábor következmények nélkül vezethetett félre tömegeket, felépítve egy pártot, hozzá csábítva milliós támogatói kört, majd bizalomtolvajként összedöntve az egészet, mint egy kártyavárat.

Miként építhető fel egy egészséges, közösséget szolgáló bizalmi hierarchia?

Az első s legfontosabb, hogy elfogadhatatlannak kell tekinteni a mai általános-, tömeges- és pártos választási rendszert. Sőt, merészebben szólva: betil-

tani! Mert nem teszi lehetővé a bizalmi hierarchiák kialakíthatóságát. Majd átállni egy egészséges hierarchikus választási rendszerre.

Az *egészséges hierarchia* arról ismerhető föl, hogy rétegein (közösség, középvezetők, felső vezetők) belül és rétegei között többnyire teljesül a jog és köteleesség egyensúlya. A társadalmi hierarchia különböző szintjein, a közösségek, vezetőiket, közéleti feladatok ellátásával, *kötelezettségekkel* bízzák meg. Ezeket viszont nem lehet másként teljesíteni, csak ha melléjük ugyanolyan mértékű *jogok* is társulnak, alsóbb szinten kisebbek, felsőbb szinten nagyobbak. A jog, értelmezésünk szerint nem lehet más, mint a *feltételek* biztosítása a kötelezettségek teljesítéséhez.

Ezzel szemben egy beteg hierarchia akkor jön létre, ha a jogjuttatási eljárás a gyarló vezetők számára alkalmat adhat a többletkötelezettségek vállalása nélküli többletjogok megszerzéséhez, a maguk javára, s a közjó kárára, felborítva ezzel az egészséges hierarchia-rendet. Ez, ha általánossá válik, egyfajta társadalmi rákosodást okoz, olyan társadalommegosztást, melyben kisszámú meggazdagodott közszereplő ural nagyszámú leszegényedett közösséget.

De, mielőtt hierarchiában gondolkodnánk, egyetemes érvényűen tisztáznunk kell az emberi minőségeket és az alkalmassági szempontokat. Hisz egészséges hierarchia nem állhat össze hiteltelen értékrendű, alkalmatlan, közösségi bizalomra méltatlan vezetőkből.

Előbb mércézni kell az emberi minőséget és alkalmasságot!

Ehhez elsősorban a JÓ és ROSSZ kérdését kell egyetemes vonatkozásában értelmeznünk.

Alapjában véve, ember és ember között a viszony - magatartásformában - négy módon nyilvánul meg. Ezeket itt, most ősi jelekkel ábrázoljuk. Tehetnek JÓT,

adakozóan vagy befogadóan , vagy ROSSZAT, ugyancsak
adakozóan vagy befogadóan.

A szabad akaratú ember világában mindent ez a négy magatartásforma mozgat és ezeknek a felismerhető egyvelege. Ebben a keretben van az embernek - Isten Teremtett Rendje szerint - szabad választási lehetősége, hogy melyik életutat követi, s vele üdvözülést vagy bukást választ.

Kisugárzó JÓT (adakozó jel) cselekszik, jót tesz az, aki

kötelességet teljesít, aki lehetőségéből fakadóan igazságosan jár el, ad, segít, szolgál, épít, erősít, gondoz, készít, termel stb.

A befogadó jelleg és (hatás befogadó jel) is

lehet JÓ, annak, akinek **joga** van, aki szükségből **elfogad**, használ, fogyaszt.

Vagy, aki jogot érvényesít (megvonó jel), jóindulatú erővel megfélemez, megvon, megbüntet, számonkér, bírál, lebont, gyöngít, elvesz.

Kisugárzó ROSSZAT (erőszakos jel) az cselekszik, aki az önző, irigy, gyűlölködő, pökhendi, törtető, s hatalomvágyó hajlama folytán zsarnoki és bosszúálló tetteket követ el.

Befogadó jellegű ROSSZAT (kifosztó jel) az cselekszik,

aki erőszakosan elvesz, lop, szánkosan gondatlan, hazug, hamis, csaló, romboló, pusztító, igazságtalanságot elkövető, másokat kiszolgáltatató stb.

Az ember döntése, hogy milyen életutat választ. A közösségé, hogy milyen vezetőt és hogyan

Az alábbi ábrán, a korábbi jeleket alkalmazva, világosan látszik az életút- s értékrend választási lehetőség, és a határvonal JÓ-ROSSZ - felső s alsó út - között.

A JÓ-ban fejlődés első szakasza a gyermekkorban, a nevelés időszakában kezdő

dik, amikor is befogadóból idővel meg kell tanuljon adakozóvá is válni a gyerek. Ebben az időszakban a szülőé a felelősség, mert a gyereknek, kiskorára való tekintettel, felelőssége nincs, de amint nő, úgy ifjú korától egyre többet kell felelősen vállaljon s tegyen a környezetéért.

Az érett felnőtt, ha nincs önhibája, teljes felelősséggel tartozik, és teljes értékű

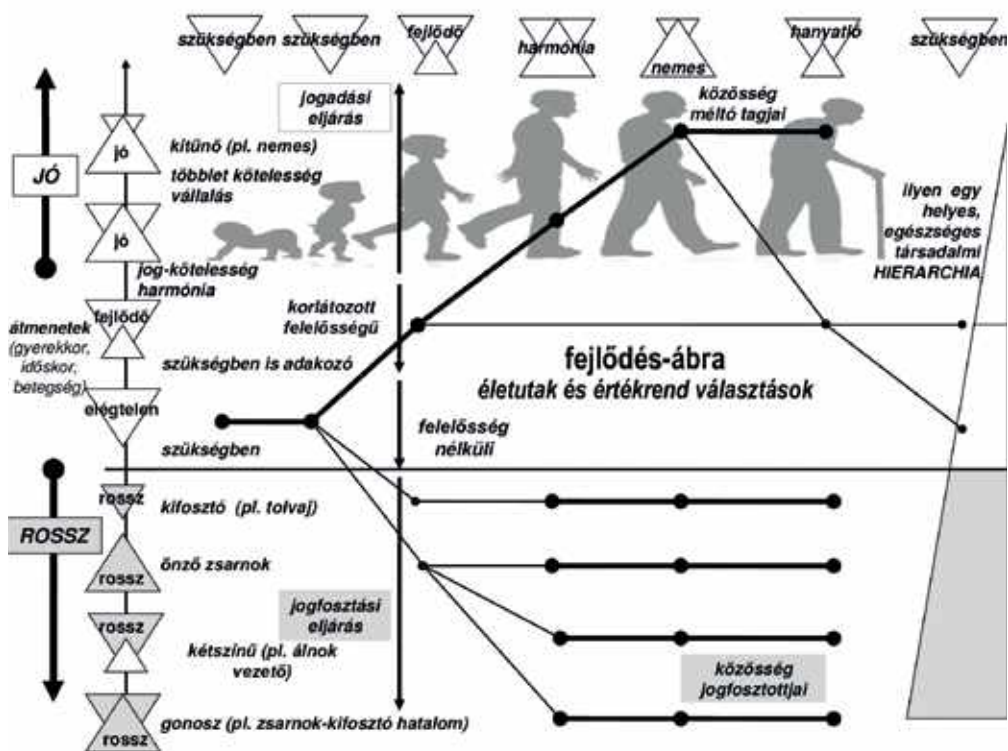

cselekvő tagja kell, hogy legyen közösségének. Ez az adakozás-elfogadás harmónia állapota.

A közösség legértékesebb tagjai azok a felnőtt cselekvők, akik többet tesznek a

közösségért, mint amennyit elfogadnak . Ők a közösség legnemesebb tagjai, és méltók a felsőbb s legfelsőbb szintű vezetésre. Az életkor előrehaladtával, idős korban, a fizikai erőnlét csökkenése ellenére is, a szellemi erejük teljében lévő időseket, élettapasztalatuk még feljogosíthatja a segítő cselekvésre.

A JÓ-nak előbbi fejtegetése világossá teheti bárki számára, hogy egy bizalmi hierarchiában ki lehet méltó bármilyen szintű vezetésre.

Azt is tisztázni kell, hogy kiket kell teljesen kizárni bármely közösség vezetői hierarchijából. A ROSSZ-nak alábbi értelmezése rávilágít, hogy kik a teljesen méltatlanok. Mert a ROSSZ életirányt választók is felismerhetők még időben a maguk fejlődési útján. Előbb kicsiben mutatkoznak meg hibáik, majd egyre felismerhetőbb a kifosztó ▾ és zsarnoki hajlamuk ▴. A hatalomba törekvésüket időben kell felismerni, s korlátozni. Egyik jellemzőjük a kétszínű

ség ▴ ▾, hogy tett és beszéd náluk nincs összhangban. A csúcsra jutva elle
nőrizhetetlenül kiélik mindazt a ROSSZAT, ami bennük van, közösségeiknek
zsarnokai és kifosztói ▴ ▾. Az igazsággal, a jósággal a szembesülést kerülik. Számukra a legveszélyesebbek épp az ellenkező, JÓ oldalon feltörekvő tudatos nemes jelleműek, mert ők megvesztegethetetlenek.

Mai társadalmainkra, még az önmagukat demokratikusnak nevezőkre is, a zsarnokság a jellemző, hol fejére állt az értékek hierarchiája, mivel a zsarnokok vannak a hierarchia csúcsán, s a nemesek legyűrve annak aljára. Nem is csoda, hogy ennek az általános hanyatlás az eredménye.

A teljes fenti ábrán könnyen átlátható, hogy melyek a helyes életutak, s kik azok, akik méltók lehetnek a közösségi bizalomra. Még a tömegember számára is alkalmas lehet ez az ábra a hiteles személyek és bizalomra érdemes vezetők beazonosítására.

Kulcsszó: a megismerhető környezet

Bárkinek a JÓ-ROSSZ megítélése csak személyes tapasztalatból fakadhat, mellyel lehetősége van kiismerni az illetőnek múltját, képességeit, erkölcsét. A vezetésre alkalmasság megállapításához ez többszörösen érvényes. Következik ebből, hogy felelősségének tudatában az ember csak a saját *közvetlen megismerhető környezetében* dönthet, máskülönben felelőtlen. Viszont a mai demokráciákban gyakorolt általános-, tömeges- és pártos választási rendszerekben, szerte a világon, a választópolgár vezetőt nem csak a saját megismerhető környezetéből választ, hanem azon kívül is, a számára megismerhetetlen környezetből. S ezzel felelőtlenül dönt.

Bizalmi hierarchia és választási rendszere, megismerhető környezetben

Választóra és választandó vezetőre is - e dolgotatban kifejtésre kerülő felfogás szerint - egyaránt kötelezőnek kell tekinteni a következő kitételeket:

- választó csak megismerhető környezetből választhat vezetőt!
- vezető is csak megismerhető környezetből lehet választható!

Feltehetően csak egy hierarchikus választási rendszer adhatja meg lehetőségét a helyes vezetőválasztási döntésre, oly módon, hogy a hierarchia minden szintjén a bizalmi vezetők megválasztása csak a saját megismerhető környezetükön belül történik, s majd ezt követően a belső ellenőrzések is ugyanúgy. Mellékelve bemutatjuk ennek egy felvázolt ábráját.

Egy egészséges hierarchia lentől építhető fel helyesen, a helységek - falvak, városok - szintjéről indítva. A helyi választók saját megismerhető környezetükből választják meg maguk közül - képesség, tudás, erkölcs szempontját figyelembe véve - az alkalmas helyi bizalmi képviselőket. Ők

képezik a helyi bizalmitestületet, mely saját köréből választja meg helyi bizalmi vezetőit. A közösség őrájuk ruházza közérdekű tennivalói megszervezését, de ellenőrzi is tevékenységüket.

Fontos kitétel, hogy: csak felelős választók dönthetnek, korlátozott fe

lelősségük nem, sem pedig a felelősségre képtelenek s főképp nem a

jogfosztottak . Felelős választó az a nagykorú személy, aki teljes értékű cselekvő tagja (adakozás-elfogadás harmónia állapotát teljesítő tagja) közösségének.

A hierarchia következő megyei szintjére, a megyei bizalmitestületbe, a megye összes helységének *helyi bizalmitestületei* küldenek maguk közül felelős *megyei bizalmi küldötteket*. E küldöttek számára, a megyei testületi környezet először ismeretlen, de a közös munka során ismertté válik. Ezáltal joguk van a saját körükből megválasztani megyei bizalmi vezetőiket, majd követni s ellenőrizni az egész megyei bizalmitestület működését. Következésképpen, a helyes és felelős döntésekhez s ellenőrzéshez a megyei testületben is adott lehet a megismerhető környezet feltétele.

S tovább, a hierarchia következő, országos szintjére, az *országgyűlési bizalmitestületbe* az ország összes megyéjének *megyei bizalmitestületei* küldenek maguk közül felelős országgyűlési bizalmi küldötteket. Számukra is az országgyűlési testület környezete az első időben ismeretlen, de a közös munka folytán ismertté lesz. Így jogosan dönthetnek saját testületük országgyűlési bizalmi vezetőinek megválasztásában, s felelősen követhetik s ellenőrizhetik az egész országgyűlési bizalmitestület tevékenységét is. Következésképpen a felelős döntéshez és ellenőrzéshez itt is adott a megismerhető környezet feltétele.

Minden szinten, a saját megismerhető környezetükben, a megválasztott bizalmitestületek közmegegyezéssel választják meg az adott szinten működő *végrehajtó testületeket*.

A legfelsőbb szinten, a felelős államfőt - vagy királyt - az országgyűlési bizalmitestület választja, saját megismerhető környezetéből, mert tagjai ismerhetik, hogy ki a legalkalmasabb erre, majd ellenőrzik is. Csak rendkívüli esetben lenne felruházható teljes jogú döntéssel (akkor is tanácskozási kötelezettséggel), mikor a felelős országgyűlés működése teljesen akadályoztatott. Ma, ilyen kiegyensúlyozott bizalmi hierarchiát egyetlen civilizált társadalom-

ban sem ismerünk. Az általánosnak nevezett tömeges-, pártos választási rendszerek ma olyan zsarnok-szolga típusú hierarchiákat hoznak létre, melyek a társadalmi belső bizalmat teljesen leépítik.

Miért használjuk következetesen a bizalmi jelzőt?

Jelen dolgozat szellemében, minden tisztségre megválasztott helyi képviselőt, megyei- és országgyűlési küldöttet, valamint testületeiket is - talán túl sokat is emlegetve - *bizalmi előnévvel* illetünk, mivel tisztségük megbízhatóságra kötelezi őket. Ha ezzel visszaélnék, elveszítik tisztségüket s felelősségre is vonhatók. E név illetéssel kapcsolatosan megerősítő számunkra, hogy a székel rendtartásban ennek volt már hagyománya, hisz a helyi választott tisztségviselőket több helyen is „hütösöknek”, vagyis „hiteleseknek” nevezték, amíg érdemesek voltak erre.

Fontos tisztáznunk, hogy miként értelmezhetjük a *bizalom fogalmát*. Elsősorban megállapítható, hogy a bizalom nem lehet törvényjogi kategória. Törvényjogi eljárással bizalmat nem lehet sem igazolni, sem visszaszerezni. Ezért is fontos foglalkoznunk a szokásjog és törvényjog közötti lényeges különbséggel.

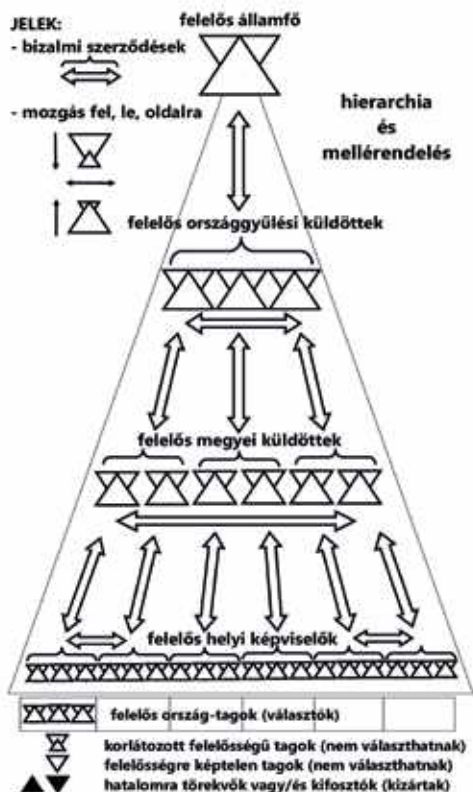
Az emberi közösségekben előbb volt a szokásjog, s később az írott törvényekkel a törvényjog. A közösségi szokásjog azért is előbbre való, mert évezredekken át azt is képes volt szabályozni, amit még a későbbi írott törvények sem. (Hisz lehet valami törvényes, vagy törvénnyel nem szabályozott, de mégis erkölcsstelen. Ha valaki például hazudik, törvényileg alig lehet büntetni, de a közösségi szokásjog bizalommegvonással helyre teheti.) Tehát, általánosan véve a *bizalom* - de a közösségi bizalom is - törvényileg megfoghatatlan, vele kapcsolatosan csak szokásjog alkalmazható, amellyel bárki - például vezetőválasztás esetén - a saját tapasztalata alapján s megismerhető környezetében bizalmi döntést hozhat a szóban forgó személyek kiléte felől.

Viszont feltevődik egy fontos kérdés: miként ítéljük meg valakit? Minek alapján viseltessünk iránta bizalommal? Gondolkodása, lelki hozzáállása, vagy a tettei alapján? Az ember szellemi, lelki s fizikai lény, magyarul érthetően az értelem, érzelem és erő lénye: szellemi gondolkodó, lelkén átszűrő, fizikai cselekvő lény. Az emberi gondolatnak meg kell adni a szabadságát, nem korlátozható, nem büntethető. De a gondolatot általában tett követi, s a kettő közé kell álljon az őrző lélek - a lelkiismeret -, mely vigyázza bármely tett helyességét. Ekként a fizikai cselekedet lehet az, mellyel mércézni lehet embert, s melynek alapján lehet helyes bizalmi döntést meghozni.

A bizalmi hierarchia hitelességének követése a bizalmi szerződések feltételei között

A *bizalmi hierarchiába* vetett közösségi bizalom - jelen dolgozat felfogása szerint - azáltal erősíthető meg, ha minden szinten és szintek között a szereplők egymással kötelezően *bizalmi szerződéseket* kötnek, azoknak alaptételeit betartják, és egymással is betartatják. Akik ezt nem teljesítik, azok el kell fogadják, hogy a bizalomból s a szerepükből kiesnek. A mellékelt ábrán e bizalmi szerződéseket nyilakkal jelöljük.

Miként egy közösség belső bizalmának - s bizalmi hierarchiája megalapozójának is - a fentebb felsorolt nyolc *értékrendi kitételt* tekintettük, úgy a *bizalmi szerződés* feltételeiként is e kötelezettségek kell, hogy előírtak legyenek a hierarchia minden résztvevőjére, különösen a vezetői számára.

A megválasztott bizalmi személynek el kell fogadnia, majd fogadalmat tennie arról, hogy:

- számára a közérdek előbbre való az egyéninél;
- minden ember szabad nemes és nemet mondhat a hamisságra;
- a hierarchiában az elhelyezkedés képesség-tudás-erkölcs szerint történik;
- az igazságot követi, mint elsőrendű érték, melynek helyre állítása közösségi érdek;
- mindig kegyelemmel figyelmeztet az igazságra;
- ha kegyelemmel az igazság helyreállítása hatástalan, akkor elfogadja a mi denkire egyenlő mértékű törvény alkalmazását;
- gondos birtoklója és kezelője a közösség számára adatott, Teremtő alkotta világnak;
- a közösség értékeinek felelős védelmezője.

Említettük, hogy az egymás között megkötött bizalmi szerződéseket kötelezővé kell tenni a hierarchia összes szintjén és szintjei között, minden és mindenkori szereplő számára. Ez lehetőséget adhat úgy a vízszintes, mint a függőleges irányú ellenőrzésre.

Azt gondolnánk, hogy egy hierarchia belső folyamataira a felsőbb szintjeiről lenne a legjobb rálátás, de a megismerhető környezet ismervét követve érthetővé válik, hogy a vízszintes ellenőrzési folyamat a hitelesebb, mert az ugyanazon szinten tevékenykedők egymás képességeiről, tudásáról, erkölcsiségéről többet ismerhetnek meg, mint bárki más a hierarchia felsőbb, vagy alsóbb szintjeiről. Ezért a vízszintesen megkötött bizalmi szerződéseken alapuló ellenőrzés a legelgázítóbb.

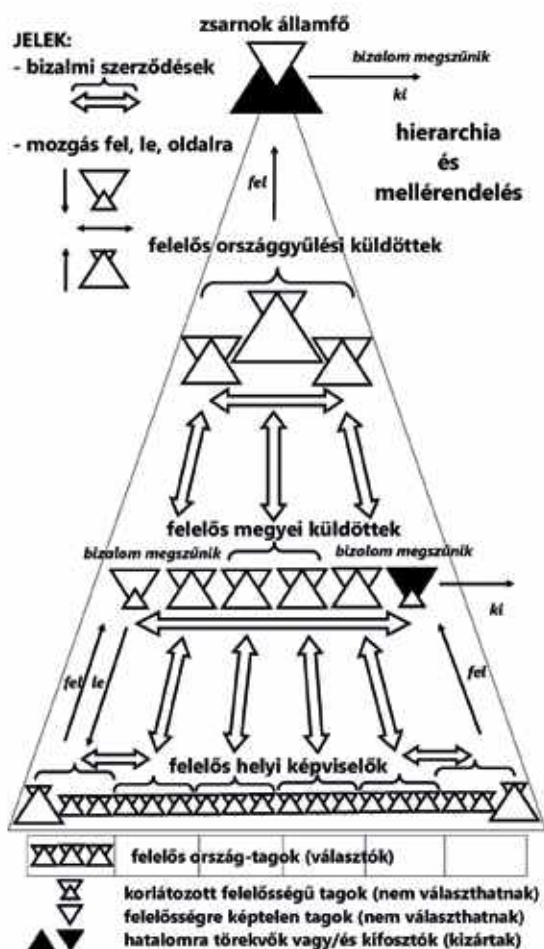
A hierarchia hibáinak javítási lehetősége

A továbbiakban a hierarchiában jelentkező belső rendellenességek helyreállítási módjaira szeretnénk példákat mutatni.

Az általunk felvázolt hierarchiát ne úgy képzeljük el, mint a mai zsarnoki hierarchiákat, melyek választási ciklusok között bemerevednek, s melyekben, habár alkalmasságok és alkalmatlanságok derülnek ki, mégis mindenki a helyén marad a ciklus végéig. Az adok-kapok elvét alkalmazva folyamatosan mérlegelni kell és tenni arról, hogy valaki a helyén marad, vagy érdemből felfele lép, vagy méltatlansága miatt lecsúszik vagy kihull a felelős résztvevők rendszeréből. Mozgások történnek, fel, le, - de oldalra is, ha valaki más munkakörben lesz alkalmasabb.

A mellékelt ábrán előbb bemutatjuk az *alkalmasság* szerinti mozgáso-

kat. Mert egy egészséges hierarchiában természetes kell, hogy legyen az olyan azonnali helycsere, melyben a kevésbé alkalmas felelős személy - küldött - visszalép, vagy visszaléptetik, egy alkalmasabb személy javára (le-fel mozgás). Nyilván, mindkettő ugyanannak a küldő közösségnek - vagy testületnek - a kötelékéből kell származzon. Az alkalmasságot leginkább a *megismerhető környezetből* a mellérendelt munkatársak képesek megállapítani, s ennek mérlegeléséhez adott kell legyen a joguk, de kötelességük is, a köztük megkötött bizalmi szerződések alapján.

Közösséget *károsító* tevékenység - erkölcsi vétség - esetén is a tettes küldött helyét egy másik küldött foglalja el, ugyanabból a küldő közösségből, vagy testületből. A tettes jogfosztottá válik a hierarchia minden felelős szerepétől - a választásokon való részvételtől is -, mindaddig, míg be nem járja a beismerés, jóvátétel és javulás útját.

A kérdés az, hogy miként ismerhetők fel a közösség kárára végzett tettek?

Helyi szinten, kisközösségekben, a helyi képviselők és testületeik tevékenységét a közösség saját *megismerhető környezetében* könnyen átláthatja és ellenőrizheti. Minden a közösség szeme előtt zajlik, a közösség tagjai ismerik egymást, a helyi viszonyokat, s a változásokat könnyen követhetik. Mindezek ellenére a helyi képviselők között is a bizalmi szerződés kötelező kell, hogy legyen. Ha bármelyikük részéről történne közösségkárosító cselekedet, melyet a megismerhető környezetből csak a munkatársak észlelhetnek, akkor őket is a közöttük megkötött bizalmi szerződés kötelezi ezt bejelenteni. Lehetnek vélemények, hogy ez besúgás vagy árulás lenne, de inkább az ellenkezője igaz, hogy cinkosságnak tekinthető a közérdek elleni vétség elhallgatása. Az egykori székel rendtartás is ekként tekintette.

Megyei és országos szinten is, a küldöttek között lehetnek olyanok, kiknek tevékenysége közösségi kárt okoz. Ezekre rálátás felsőbb vagy alsóbb szintekről alig lehet. Tudomása erről leginkább a *megismerhető környezetből*, az azonos szinten tevékenykedő testületnek lehet, melynek tagjai mindent tudhatnak egymásról, s kizárással maguk közül nyilvánvalóvá tehetik - különösen a küldő közösség számára - az illető küldöttek alkalmatlanságát. A leleplezést kötelezővé tevő bizalmi szerződés, ily módon, féken tarthatja bármelyikjüket, bármelyik szinten, az efféle káros cselekedetektől.

Arra a helyzetre is hierarchiát javító megoldást kell találni, mikor annak bármely szintjén (vagy több szintjén is) általánossá válik a bizalmi szerződések megszegése. Ilyenkor a függőleges, felsőbb és/vagy alsóbb szintű testületek kötelesek fellépni. A fölöttes testület köteles felfüggeszteni a szerződést megszegő alattas testületet (vagy testületeket). Viszont a régi küldöttek visszahívása s az új bizalmi hierarchikus választások elindítása már az alsó testületek joga és kötelessége. Léven ez egy bizalmi választási folyamat, mely a szokásjogon alapul, úgy a sokszor hosszadalmasan elhúzódó törvényjogot itt nem lehet s nem is szabad alkalmazni.

S ha ezen alapelveken általánossá tesszük a bizalmi szerződések alkalmazását a hierarchiában, akkor ez a rendszer az igazságosságot - a képesség, tudás, erkölcs igazságát - helyre téve, folyamatosan a hierarchia tisztítójává válhat.

Elmélkedés egy zsarnoki társadalmi rendszer átalakításának lehetőségeiről

Ma, általánosan, mindenütt zsarnoki rendszerek működnek. A hierarchia minden szintjén tevékenykedők - a közérdek szolgálatát mímelve, vagy csak részben teljesítve - valójában egy zsarnoki- és önérdeket szolgáló szerkezet tagjai. Közülük kevés az olyan erkölcsű, aki egy egészséges hierarchiában még helyén maradhatna. Ez azért, mert igazolta magáról, hogy nem tud nemes lenni! A rosszra addig sem tudott nemet mondani: az igen nála nem mindig volt igen, s a nem se volt nem! Az önérdekei szerint és a zsarolhatósága folytán volt befolyásolható.

A hierarchia átalakítását apró, kis lépésekkel aligha lehet megtenni. Viszont fel kell készülni olyan történelmi fordulópont lehetőségének kihasználására, mikor bármely nagy változás adta hatalmi ürbe, a rossz hatalmi erők helyébe egy *tiszta mag* - párhuzamosan kialakított *bizalmi hierarchia* - léphet, elindítva egy olyan szerkezetváltást, mely már nem a meglévő rossz törvények, hanem elsősorban az ősi, szerves, közösségi *szokásjogra* alapozottan hozza meg döntéseit. Ennek alaptételei: a közérdek, emberi szabadság, egészséges hierarchia jog-kötelesség egyensúlya, igazság, kegyelem, törvény-szabály, közösségi értékek közösség általi birtoklása, és a közösségi értékek védelme. Mert bármely közösség a méltatlanság állapotába kerül, ha nincs: közösségi szabadsága, közösségi értékeinek birtoklása, jog-kötelesség belső harmóniája, közösségi érdekvédelme, sem joga a zsarnokság elleni fellépésre. Hisz rabságban, kifosztva, közösségi felelőtlenségben, önvédelem nélküli jogtalanságban az ilyen közösség *méltatlanná válik* a Teremtő Isten - igazság, kegyelem, törvény - Rendjének földi szolgálatára.

A közérdekű párt tagjai nemes jelleműek, elkötelezettek és a közösségi összetartást erősítik.

Az említett, átalakítást elindító tiszta mag - a mai körülmények között - lehet például, egy tudatosan felépített és átlátható közérdekű párt vagy közérdekű civil szervezet. Közérdekű párt esetét tekintve, miután sikerült leépítenie a zsarnoki hierarchiát s helyette felépítenie egy egészséges bizalmi hierarchiát, azután át kell adnia a közösség vezetését ennek az új, öngyógyító szerves hierarchia rendszernek. E feladata teljesítését követően már a közérdekű párt léte is értelmét veszti, miáltal természetes kell legyen saját önfel számolása.

Az viszont nyilvánvaló, hogy a hierarchia különböző szintjein - pártok nélkül is, a közügyek érdekében - fontos a különböző nézőpontok ütköztetése. Ezért a tisztánlátás érdekében szükségszerű, hogy pártos-érdek nélküli vélemény csoportok alakuljanak ki. Ezeknek létjogosultságuk van minden szinten. De a közösséget megosztó politikai pártokat vagy érdekcsoportokat teljesen ki kell zárni a hierarchikus választásokból.

Az egészséges hierarchia a külső zsarnoki befolyásolásoktól is jobban véd

Szerte a világban észleljük, hogy a mai általános-, tömeges- és pártos választási rendszerrel kialakított társadalmaknak idővel törvényszerűen bekövetkezik a külső zsarnoki és háttérhatalmi befolyásoltsága. Ez azért lehetséges, mert az ilyen társadalmakban - köztudottan - a pártok belső hierarchikus felépítése s személyi állománya többnyire évtizedekre bebetonozódik, miáltal csupán néhány tíz vagy száz befolyásos vezető megvesztegetésével egy közösség, egy ország sorsa pecsételődhet meg hosszú időre. Ez általános jelenség a világban.

Mindez a befolyásolás egy bizalmi hierarchikus rendszerben nehezebben képzelhető el, mivel a választásoknak a bizalmon alapuló módja, majd a hierarchiát rendbetartó további belső folyamatok olyan vezetői szerkezetet eredményezhetnek, mely a külső befolyásolók számára kiismerhetetlen és *kiszámíthatatlan*. Ezzel igazolódik, hogy egy bizalmi hierarchia védettebb lehet a külső zsarnoki és láthatatlan befolyásoktól.

Utóhangként azzal a reménnyel élek, hogy e dolgozatban vázolt javaslat talán mozgatója lehet egy olyan újszerű gondolkodásnak, mely általános igényt indíthat el a különböző társadalmak hierarchikus megújítása felé, követve az ősi rendtartó hagyományt, hogy végül bizalmi hierarchiák kiépítésével helyre állhasson világunkban az oly régóta óhajtott általános társadalmi bizalom.

Tömörítvény – Vetési Zoltán

A székely társadalom rendtartó hagyományának tanulságai a modern kor számára

Miért szükséges foglalkoznunk ezzel?

Fontossága miatt, mert a székely nép múltbéli társadalmi rendtartó hagyománya s mai sürgető útkeresése, a jelenkori zsarnoki világban, igencsak példát mutathat más szabadságra törekvő nép kiútkereséséhez is.

A székely nép egykori társadalmi rendtartó hagyománya, egyedülállóként Európában, akár egy szkíta ősköviület maradt meg, egészen az újkorig, mikoris már a zsarnoki rendszereknek nem tudott ellenállni.

Ezeket a hagyományokat mélységeiben hiányosan ismerjük. Ez érthető, lévén, hogy a békés népeket ritkábban vagy alig említik a történetírók. Ez sem meglepő, hisz mindig a háborúskodó hódítók, s főképp a győztesek írták s írják a történelmet. Ezért is tudunk keveset a békés szkítákról, de a békés székelyek különös rendtartásáról is. S ez azért is, mert annyira természetes volt az ősi, igazságosságon és törvényességen alapuló életmódjuk, hogy az **íratlan szokásrenden alapuló** életvitelük, leíratlansága miatt, részleteiben, alapjában véve alig vált ismertté.

Kidomborítandók és tanulságosak a jövő számára a székely nép rendtartó társadalmának néhány jellemző alapelve:

- a közérdek előbbre való az egyéninél,
- mindezek mellett mindenki szabad nemes, tehát a közösség tagjai egyenlőek,
- székely nép nem ismerte a zsarnokságot, mert olyan volt a saját vezetőinek választási rendszere, hogy kiválasztásuk módja nem adott lehetőséget a zsarnokságok kialakulására,
- nem ismerte a rabszolgá- és jobbágy-tartó rendszereket, miközben az egész világon ezek dívtak, s ez példamutató lehet mindenkor és mindenhol,
- társadalmát igazságosság és törvényesség jellemezte, de a kegyelem gyakorlása is,
- a közösség önvédelme kötelezettséget rótt minden tagja számára,

- társadalma amolyan szabad nemesek katonai demokráciájaként működött, s ez biztosította a megmaradását hányattatott történelme folyamán.

Ezen alapelvek örök érvényűek, tanulságosak, s éppen ezért modern korunkban is alkalmazhatóak, figyelembe véve a mai kor adta körülményeket és felteteleket.

